

د پښتو د کتابونو بنجاره

اکمل لېونې

امجد شہزاد

کښې د سيال خان کره پیدا شوه دے، د نيکه نوم
ئې الف خان دے، باقاعده تعليم ئې ببخي نه دے
کرے، البته وروستو
ئې د خپلو يارانو
دوستانو نه ليک لوست
زده کرے دے. اکمل د
وخت نه د باچا خان
کلک ملگرے پاتې
شوه دے، د ولي خان

سره هم د قامي تحریک په دوران کښې ډېر
گرځېدلې دے او په جلسو جلوسونو کښې ئې د
خپل خوږ او از او قامي او نظرياتي شاعری په
ذريعه پښتنو ته خپل پېغام رسوله دے. د پښتون
قامي تحریک سره د هغه تړون کله او څنگه پېدا شو
په دې حواله هغه "پښتون" ته ووي چې زه ماشوم وم
نو زما يوې ترور به د خدائي خدمتگار مولانا فضل
حق کره خدمت کاوه، کله چې به مولانا صېب چېل
ته تلو يا به پسې وارننه نو د هغه د خدائي
خدمتگاری سرې جامې او نور متعلقه سامان به
مونږ کره پروت و. ما به د ترور نه تپوس کاوه چې دا
سرې جامې د څه دي او مولانا صېب ولي گرفتاروي
نو هغې به راته د خدائي خدمتگاری قيصې کولې

پښتونخوا کښې چې چرته هم کومه ادبي
غونډه وي يا د قام پرستي ډلې کوم سياسي تقريبن
وي نو اکمل لېونې به
پکښې خامخا موجود
وي. خپل د پښتو
کتابونو پېتې به ئې يو
طرف ته خور کرے وي
او د پښتو د مټپانانو
گڼه به ترې چاپېره وي. د

کتابونو په دغه ستهال کښې که د هغه ذاتي گټه وي
او که نه خو د پښتو او پښتنو گټه پکښې ضرور
وي. د پښتنو په وطن کښې چې د تېرو دېرشو کلونو
نه کوم کلاشنکوف کلچر پېدا کرے شوه دے په
دغسې ماحول کښې کتاب کلچر پېدا کولو کوشش
که ډېره لويه خبره نه ده نو داسې وره خبره هم نه ده.

خو دا د اکمل لېونې د شخصيت يو اړخ دے،
د هغه د شخصيت گڼ اړخونه دي، په دغه ټولو
اړخونو "پښتون" رسالې د هغه سره يو نشست کرے
دے چې خپلو لوستونکو ته د دغه باغ و بهار او
شگفته شخصيت خاوند ټول رنگونه وښائي.

اکمل لېونې په کال ۱۹۴۷ء کښې د مردان
ضلعې د کاتلنگ په يو وړو کي شان کلي شموزو

او دغسې زما په زړه او ذهن کښې د ډېر وړو کوالي نه د قام او اولس سره د مینې جذبه پیدا شوه.

اکمل صېب د یو تپوس په ځواب کښې ووي چې کله ما لیک لوست زده کړل نو ترور به مې راله د مولانا صېب د کوره

"پښتون" رسالې راوړې او ما به لوستې دغسې د قامي تحریک سره زما تړون نور هم کلک شو.

کله چې "پښتون" د هغه د شاعري په حقله وپوښتل چې کله او څنگه مو دې پله پام شو نو اکمل صېب ووي چې کله زه د قامي تحریک سره اشنا شوم نو بیا چې به زمونږ په علاقه کښې کله هم سیاسي جلسې کېدې، زه به ورله تلم. دغه د ایوب خان د مارشل لاء دور و، چې ما به د پارټۍ په جلسو کښې جنډه نیولې وه او ورته به ناست وم، په دغه جلسو کښې به د جمال گړی، محمد باچا، د گوجرو گړی، شاکرالله باچا، د کاتلنگ اشرف بابو خپل تقریرونه کول نو ورو ورو زما هم شوق پیدا شو.

کله چې باچا خان د کابل نه راغی او په کاتلنگ کښې ئې جلسه وه نو په دغه جلسه کښې اکمل لېوني په وړومبي ځل خپل نظم اورولې و چې وروستو د هغه په کتاب "چپاوونه" کښې د هغه د خصوصي یادداشت سره چاپ دے. د دې نه پس چې باچا خان د هغوي د علاقې څومره دورې کړې دي، اکمل لېوني ورسره گرځېدلې دے او په هره جلسه کښې ئې خپل نظمونه اورولي دي.

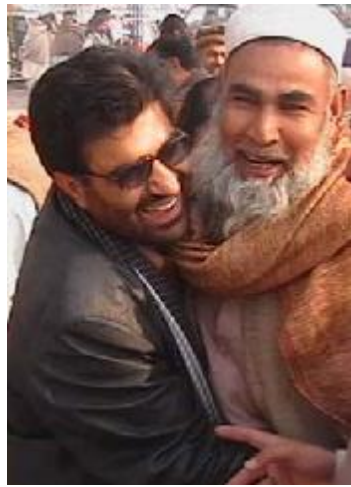
"پښتون" چې کله د هغه د واده په حقله تپوس وکړو نو وې وئیل "زما مور و پلار ډېر وړو کوالي

کښې مړه وو، ما واده تربورانو کښې کړې دے، دومره مې یاد دي چې کله باچا خان د کابل نه راتلو هم په هغه ورځ زما واده و. بچي مې درې دي، دوه لوڼه او یو زوے".

د اکمل لېوني څه خاص روزگار نشته بس که چرته چا د

پښتو کتاب واخستو نو دغه د هغه د امدني ذریعه ده. یو وخت و چې اکمل به دخپل غره نه د لرگو او وښو گېډي راوړل او هغه به ئې خرڅول او دغه د هغه روزگار و، خو مسلسل دغه روزگار کولو سره هغه ته د جوړونو او هډوکو بيماري پیدا شوه او دواړو پښو ئې کار پرېښود. اوس اکمل د امسا نه بغیر نه شي گرځېدلې خو په دې معذوره وجود هم د پورن چکېسر سوات نه واخله تر جلال اباد او کابل د پښتو مشاعرو او ادبي سيمينارونو ته ځان رسوي. تېر کال هغه د قطر پښتو ادبي ټولني په بلنه قطر ته هم تللې و، چې د هغه ځان د پښتنو شاعرانو ادیبانو او مینه والو ذکر اوس هم ډېر په مینه کوي.

اکمل لېوني وائي چې ماسره خپل شاعران

ادیبان ملگري ډېر لاس امداد کوي، اکثر را ته خپل کتابونه مفت راکړي چې ځانله ئې خرڅ کړه یا د دې ملگرو کښې که کتاب پکار وي او کنه خو زما نه

ٺي په پيسو خامخا اخلي.

اکمل صېب ووي چې
ماته اکېډمي ادبيات هم دا
وخت څلور زره روپۍ
مياشت وظيفه راکوي.

اکمل لېونې په
خصوصي توگه د بېگم نسيم
ولي خان ذکر وکړو چې تېر
کال ئې د وولي باغ ته

وغوښتو او ده ته ئې د ولي خان او باچا خان د
کتابونو (زما ژوند او جدوجهد، رښتيا رښتيا دي،
باچا خان او خدائي خدمتگاري، زرگونه کاپۍ
ورکړې او ورته ئې ووييل چې ما ته د دې کتابونو
واحد مستحق صرف ته ښکاري.

د يو سوال په ځواب کښې اکمل صېب ووييل
چې دهغه د خوښې شاعر حمزه بابا د و د هغه
زيات ادبي تعلق د حمزه بابا سره پاتې شوی دے. د
سياسي او نظرياتي اختلاف باوجود هغه د حمزه
بابا سره ټول عمر ادبي تعلق ساتلې او پاللې دے.
هغه د حمزه بابا سره ډېر گرځېدلې دے، کراچۍ،

جلال اباد او قادرنگر بونېر کښې
ئې ورسره په مياشتو مياشتو
وخت تېر کړې دے.

د اکمل صېب شاعري وخت
په وخت په اباسين، جمهور
اسلام، کاروان، وحدت، بانگ
حرم، پښتون او نورو اخبارونو
رسالو کښې چاپ شوې ده.

اکمل لېوني پښتو او پښتنو
ته يوشمېر د شاعري کتابونه

ورېځنډلي دي دهغه د اولسي
شاعري ورومې کتاب کال
۱۹۶۲ء کښې د "يو څو گلونه"
په نوم چاپ شوی دے. ۱۹۷۰ء
کښې ئې بل کتاب "لېونۍ" چاپ
دے هغه دغه کال خواوشا ئې بل
کتاب "عجيبه پېغام" چاپ دے.
په هغه وخت کښې چې اکمل
کوم واره واره کتابگي چاپ کړي

نومونه ئې ورته ياد نه دي.

اکتوبر ۱۹۸۴ء کښې دهغه کتاب "تورتم" چاپ
شو چې ډېر خوښ کړې شو او خصوصاً د دغه
کتاب يو غزل خو ډېر زيات مشهور شو.

کم عقله خلقه تاسو غم او ښادي څه پېژنئ
تیاره بې وسوله پرده ده ډېوې مه بلوئ
د دې تورتم نه پس د اکمل د شاعري دوه نور
کتابونه "چپاوونه" او "لېوتوب" هم چاپ دي او
اوس ئې د مزاحيه شاعري مجموعه هم ډېره زر چاپ
کېدونکې ده. اکمل صېب د ولي خان په ژوند او
شخصيت د مختلفو شاعرانو نظموه راغونډ کړي

دي چې اوس دغه مجموعه
د باچا خان ترست له اړخه د
چاپ د مرحلې نه تېرېږي.
اکمل صېب د باچا خان په
شخصيت ليکلي شوي
نظموه هم راټول کړي دي
او دهغې د چاپ تياري هم
کوي.

د يو تپوس په ځواب
کښې اکمل صېب ووي چې

کله چې "پښتون" د اکمل نه تپوس وکړو چې تاسو د خپل ژوند نه څومره حده پورې مطمئن یئ نو اکمل په خدا شوې ئې پوره مطمئن یم. ټول ژوند مې ښه په خوشحالی تېر کړی دے، هره سخته مې په خدا زغملي ده، ځان مې هم خوشحاله ساتلے دے او یاران دوستان مې هم خندولي دي".

او د اکمل دا خبره غلطه هم نه ده هغه چې په کوم محفل کېښې ناست وي نو د محفل خوند او رنگ په ده جوړ وي، قسم قسم لطيفې، د مختلفو سندرغاړو په خصوصي توگه د احمد خان، فضل ربي، صحبت خان او سردار علي ټکر په اواز کېښې ټپې سندرې صرف اکمل وئيلې شي او اکمل چې په يواځې ځان مشاعرې کوي او د حمزه بابا نه واخله تر سمندر خان، ايوب صابر، اجمل خټک، عبدالحليم اثر، غالب گل سرحدي، اقبال ابدار، عبدالستار عارف خټک، خېبر اوريدے او رحمت شاه سائل پورې هم د هغوي په ستايل او اواز کېښې د هغوي شعرونه وائي او دا هر څه په دومره فنکارۍ کول صرف د اکمل لېوني خاصه کېدے شي.

پښتون اداره د اکمل لېوني د اوږد او خوشحاله ژوند د پاره دعا کوي چې د پښتنو محفلونه د غسې تر و تازه، ژوندي او شگفته وساتي. امين

يوه تصحيح

د پښتون په تېره گڼه کېښې د الف جان خټکې د سخر نوم سهواً علي محمد چاپ شوے دے صحیح نوم حليم محمد دے لوستونکي دې تصحيح وکړي.

دا خبره غلطه ده چې د پښتو کتابونه څوک ناخلي، که اخستونکي کم دي نو دهغې خپل وجوهات شته خو اوس هم د پښتو مينه وال ډېر دي. د هغې ثبوت دا دے چې زما د کتابونو څو څو اېډيشنونه ووتل صرف د تورتم څلور اېډيشنونه چاپ دي او اوس پنځم چاپېږي. اکمل دا هم ووييل چې زه د ملگرو شاعرانو کتابونه هم د هغوي په اجازت چاپوم او ښه مارکيټ لري.

پښتون چې کله د بحث د رخ بدلولو لپاره يو ځل بيا د اکمل نه د سياسي هلو ځلو په حواله د ولي خان په باب تپوس وکړو نو هغه ووييل چې ما د ولي خان په شان راست گو او خنده رويه شخصيت بل نه دے ليدلے. هر وخت به ئې ځله د خدا نه ډکه وه او چې کله به ئې چا سره بحث مباحثه يا تقرير کولو نو په هره خبره کېښې به ئې د پښتو متلونه، ټپې او مزاحيه حکايات راوړل او په ډېر ښه شان به ئې خپله خبره د اورېدونکو مزغو ته کوزوله. اکمل وائي چې يو ځل کننگم پارک کېښې جلسه وه، محمود خان اچکزے او نور مشران هم موجود وو چې ما خپل نظم ووييل نو ولي خان په خپل تقرير کېښې ووي چې په مونږ کېښې دغه يو روغ دے او هغه هم ځان ته لېونے وائي.